

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU UAB „PROJEKTIS“ DARBO SKELBIME TYRIMO

2018 m. balandžio 19 d. Nr. (18)SN-82)SP-41

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2018 m. kovo 29 d. buvo gautas pareiškėjo VšĮ „Europos žmogaus teisių fondas“ (toliau – Pareiškėjas) skundas dėl galimos diskriminacijos amžiaus pagrindu UAB „Projektis“ (toliau – Bendrovė) darbo skelbime. Skunde nurodoma, kad interneto tinklalapyje www.dirba.lt buvo publikuotas diskriminuojančio pobūdžio skelbimas dėl siūlomu pareigų – darbų vadovo-sąmatininko statybos darbams vykdyti (toliau – Darbo skelbimas). Darbo skelbime nurodyta, kad ieškomas darbuotojas privalo būti iki 29 metų amžiaus, ir Pareiškėjas mano, kad tai yra nepagrįsta. Pareiškėjas prašo Tarnybos išnagrinėti skundą dėl Bendrovės viešai paskelbto diskriminuojančio Darbo skelbimo, pažeidžiančio lygias galimybes, skirti Bendrovei piniginę baudą už lygių galimybių pažeidimą, informuoti Pareiškėją apie tyrimo eigą, rezultatus ir priimtą sprendimą.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2018 m. kovo 29 d. Tarnybos Teisės skyriaus vedėjas Vytis Muliolis telefonu susisiekė su Bendrove ir pranešė apie pradėtą tyrimą dėl galimai diskriminuojančios amžiaus pagrindu Darbo skelbimo nuostatos. Bendrovės atstovai atsiprašė dėl diskriminuojančios nuostatos ir teigė, kad Darbo skelbimą pakoreguos, t. y., iš Darbo skelbimo pašalins amžiaus reikalavimą. 2018 m. balandžio 5 d. patikrinus Darbo skelbimą, nustatyta, jog darbų vadovui-sąmatininkui buvęs nustatytas amžiaus reikalavimas iš jo yra pašalintas.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar UAB „Projektis“, viešai paskelbdamas Darbo skelbimą dėl ieškomo darbų vadovo-sąmatininko statybos darbams vykdyti, nepažeidė Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 11 straipsnio nuostatų, pagal kurias skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, išskyrus šio įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 ir 7 punktuose nustatytus atvejus.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos. Konstatuotina, kad Europos Sąjungos institucijose įtvirtintas ir diskriminacijos dėl amžiaus draudimas.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtinę teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės

įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos atitinkamai Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 ir 9 dalyse.

Nagrinėjamu atveju Bendrovė interneto tinklalapyje www.dirba.lt paskelbė Darbo skelbimą dėl ieškomo darbų vadovo-sąmatininko vykdyti statybos darbus. Pranešus Bendrovei, kad Tarnyboje yra gautas skundas ir pradėtas tyrimas, Darbo skelbimas buvo nedelsiant pakoreguotas, t. y., iš jo pašalintas amžiaus reikalavimas.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 11 straipsnio nuostatas, skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, išskyrus šio įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 ir 7 punktuose nustatytus atvejus. Nagrinėjamu atveju Darbo skelbime buvo nurodytas amžiaus kriterijus, dėl kurio buvo apsunkintos sąlygos į pareigas kandidatuoti vyresniems nei 29 metų amžiaus asmenims, taigi ši asmenų grupė buvo tiesiogiai diskriminuojama – vyresniems nei 29 metų asmenims tokiomis pačiomis aplinkybėmis buvo taikomos mažiau palankios sąlygos.

Lygių galimybių įstatymo numatytais atvejais tiesioginė diskriminacija gali būti pateisinta. Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 4 punkto nuostatas, tiesiogine diskriminacija nėra laikomos įstatymų nustatytos dėl pilietybės taikomos skirtingos teisės. Nagrinėjamu atveju situacija nėra susijusi su pilietybės pagrindu. Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 7 punkto nuostatas, tiesiogine diskriminacija nėra laikomi atvejai, kai dėl konkrečių profesinės veiklos rūšių pobūdžio arba dėl jų vykdymo sąlygų tam tikra žmogaus savybė yra esminis ir lemiamas profesinis reikalavimas, o šis tikslas yra teisėtas ir reikalavimas yra pagrįstas. Pagal Darbo skelbimą, siūlomų pareigų darbo pobūdis yra: darbų planavimas, darbuotojų kontrolė ir priežiūra, sąmatų sudarymas programa „Sistela“, dokumentų pildymas, medžiagų užsakymas ir pristatymas, bendravimas su užsakovu. Vertinant Darbo skelbime aprašytą darbo pobūdį, nėra pagrindo teigti, kad tokias darbo funkcijas galėtų atlikti tik asmuo iki 29 metų amžiaus. Be to, pabrėžtina, kad, remiantis Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 1 punkto nuostatomis, tiesiogine diskriminacija nėra laikomi įstatymų numatyti apribojimai dėl amžiaus, kai tai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis. Tyrimo metu nebuvo nustatyta esant įstatymų, reglamentuojančių, kad darbų vadovo-sąmatininko statybos darbams vykdyti pareigas gali atlikti tik asmuo iki 29 metų. Konstatuotina, kad Bendrovė Darbo skelbime nepagrįstai išskiria vyresnius nei 29 metai asmenis ir šiems asmenims taikomos mažiau palankios sąlygos siekiant įsidarbinti, taigi Darbo skelbimu ši asmenų grupė yra tiesiogiai diskriminuojama amžiaus pagrindu.

Lygių galimybių įstatymo 29 straipsnio 3 dalies 4 punkte nustatyta, jog, kai lygias galimybes pažeidžiantys veiksmai (neveikimas) nutraukiami, skundo tyrimas nutraukiamas. Atsižvelgiant į tai, jog nurodyti lygias galimybes pažeidžiantys veiksmai yra nutraukti (Darbo skelbimas yra pakoreguotas), tyrimas dėl amžiaus pagrindu galimai diskriminuojančio Darbo skelbimo nutrauktinas.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu, 29 straipsnio 3 dalies 4 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė:

n u s p r e n d ž i a:

1. Tyrimą dėl amžiaus pagrindu diskriminuojančio Darbo skelbimo nutraukti, kadangi lygias galimybes pažeidžiantys veiksmai nutraukti.
2. Su sprendimu supažindinti VšĮ „Europos žmogaus teisių fondas“ ir UAB „Projektis“ vadovą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01119 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė